

ЯЛИНОВІ НАСАДЖЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Познякова С.І., к. с-г. н., доцент; Запорожець Д.В., магістрант
(ДБТУ, м. Харків, Україна)

The current state of spruce plantations in the Carpathians is analyzed. The main problems and prospects for their development are identified.

Упродовж останніх століть внаслідок господарської діяльності природні ялинові насадження Карпат зазнали деградаційних змін. Відбулися модифікації просторової і вікової структури та породного складу лісів, знизився їхній ресурсний потенціал і захисні функції. На сучасному етапі потрібна еколого-економічна переорієнтація лісового господарства в напрямі охорони і відтворення лісів, забезпечення рекреаційних та екологічних функцій.

На біорізноманіття, відновну здатність, збереження екологічних функцій екосистем прямо або опосередковано впливають технології заготівлі деревини і способи рубок, а також сучасна вікова структура лісів регіону, яка вимагає переорієнтації стратегії на ефективне використання середньовікових і пристиглих деревостанів усіх панівних порід.

Відчутний вплив на лісове середовище мають машини і механізми, які використовуються в Карпатах. В першу чергу це стосується тракторного трелювання деревини, яке займає до 80% в об'ємах лісозаготівель. Екологобезпечні лісові комбайни і підвісні канатні установки мають обмежене використання в гірських умовах, в першу чергу через високу ціну.

Різна потреба на деревинну сировину та віддаленість лісових масивів від транспортних шляхів і населених пунктів зумовила й особливості запасів деревини в деревостанах різного складу і різних груп віку. Господарська діяльність, яка склалася протягом останніх століть була орієнтована переважно на використання сировинних ресурсів лісу – деревинних і недеревинних. Це призвело до негативних екологічних та економічних наслідків, деградації цих ресурсів та підвищення цін на них.

Також однією з сучасних проблем ялинових лісів є їх санітарний стан. Ця проблема була дуже актуальна вже в середині XIX ст., коли в горах приблизно на 20 % лісових земель були поширені вітровали і розладнані перестарілі деревостани. Про незадовільний санітарний стан лісів Карпат свідчать і масштабні вибіркові та суцільні санітарні рубання протягом останніх десятиліть.

В цілому процес всихання ялинових насаджень зумовлений цілим комплексом антропогенних та еколого-біологічних чинників. Це патогенні гриби та комахи, забруднення повітря, фізіологічні і генетичні аспекти.

Світова, національна та регіональна еколого-економічна ситуація зобов'язує до перегляду сучасної лісової політики, переорієнтації її із сировинного напрямку на еколого-стабілізаційний та рекреаційний. Таку політику треба постійно впроваджувати і в лісах карпатського регіону.